

Kmetiška zveza o tem ničemar ni vedela in ni vedeti hotela. Torej se je hotelo na pristem liberalen način ljudstvo barbat. Pa farbarija se je hitro spoznala. Generalštab je taktiko spremenil. V nedeljo po ranem opraviu se da preklicati pred cerkvi: jutri, to je na Svočnice, bo velik shod pri Henketu.

Na Svočnice shod pri Henketu.

Velik gospod iz Jurklostra, ki se imenuje, če ne ne motim, Smid, povzamejo prvi besedo, pa navzočo pozdravi. A možje Kmetške zveze zahtevajo, da se najprvo izvoli predsednik shoda. In čudom čudov: izvoljen je načelnik Kmetške zveze, g. Mihael Hrašnik, za predsednika shoda. Ta tudi takoj pove, kdo da je, ter povdari: Samostojna hoče tudi tukaj zgago delati. Ako bi samostojnežem kaj bilo na blagru ljudstva, ne bi jih sploh bilo, bili bi v Kmetški zvezi, ki se je vsak čas sijajno obnesla kot organizacija v blagor in prid kmetškega ljudstva. A Kmetška zveza je tudi velikodušna, zato pusti tukaj tudi samostojneže do besede.

G. Smid govori.

Govoril je mož semintja, da sam ni vedel kaj. Medre vsoga vezanja otrobov bi bila neka megljena

ljubezen do samostojne. Iz njegovih besed nič ni vedel, kam in kaj vse pomeni.

G. Urlep govori.

Ta se je bolj razkoračil in se spravi na Kmetško zvezo, da so krivi njeni poslanci velikih davkov. G. Urlep, le počasi! Nasprotno je res, kmetški poslanci z dr. Korošcem na čelu so se trudili, da se razbremenijo ljudstvo. Liberalni general dr. Kukovec se je hudoval nad njimi in „Stražo“, ko se je potegovali za ljudstvo, češ, da je to satansko delo zoper državo. Samostojneži pa vlečejo z liberalci, ki tako guli in odirajo našega kmeta. G. Urlep, povejte še, kako pa je z valuto, koliko se naj po načrtih liberalnih generalov vzame ljudstvu.

Na shod pridejo socialni demokrati.

Med tem se je zbralo iz trga vse polno rdečih bratov, kot straža Samostojne. Začne se hrušč in trušč. Rdeči bratje vpijejo, eden že tudi grabi, da bi zagrabil. Ker vsled tega ni več mogoče pametno govoriti Matevžu Flisu, ki je hotel v imenu Kmetške zveze vso zgago postaviti v pravo luč, predsednik zaključil shod ter zapečati poraz Samostojne na Laškem.

Precepimo nerodovitno drevje!

Nos. Priel, strokovni učitelj.

Ako opazujemo jeseni kake dobre sadne letine naše starejše sadunosnike, nam obvisi oko na posameznih drevesih, ki se odlikujejo po bujni in zdravi nasti in so obložena z lepim, zlahnim sadjem v toliki množini, da se klanjajo veje globoko k tlu. Skrben sadjar jih je moral podpreti, da se ne odlomijo vsled teže preoblegga pridelka. Pri pogledu na te velike se vzbudi v nas čut hvalečnosti do onih naših prednikov, ki so jih sadili in negovali pred davnim časom. Pač niso želi zato zemelne slave, in zgodovina ne piše o njih, toda vseh orjaških drevesih so si postavili lep in trajen spomenik, spomenik, ki nam zaveda, da so bili to možje, ki so imeli glavo in srce na pravem mestu.

Pred kakimi 70 do 100 leti naše sadjarstvo seveda ni stalo na tej višini, kakor dandanes. Marsikatera izkušnja, ki se nam dozdeva razumljiva danes sama po sebi, je bila takrat še povsem neznana. Ne smemo se torej čuditi, ako se je posadilo v onih časih zraven dobrega in rodovitnega drevja tudi mnogo takih dreves, ki ne prinašajo dosti ali pa sploh nečnega sadja.

Toda roke na srce, ne sročujemo li se v naši prosvitljani dobi dan na dan sadjarjev, katerim je smotrna izbira sadnih vrst (sort) povsem tuja stvar! Premoteno li naši posestniki podnebne in talne razmere in razne gospodarske okoliščine, predno napravijo nov sadovnjak? Ali izbirajo in sade tam okoliščinam najbolj prikladne in rodovite sadne vrste? Redki, jako redki so sadjarji, ki se ravnaajo po teh pravilih! In ravno zato, ker se teh načel ne vpoštevajo, imamo toliko nerodovitnega drevja, ne samo v stareh, temveč žal tudi v mladih nasadih. Tako drevje pa, ki ne rodi dovolj, raste samo v našo škodo, kajti ono odjemlje hrano, zrak in svetlobo drugemu drevju zlasti pa ovira spodaj rastoče sadeže, travo in poljedelske rastline, da se ne morejo dobro razvijati.

1. Precepljevanje dreves.

V naše srečo bodi povedano, da imamo izvrstno in priprasto sredstvo, s katerim lahko napravimo nerodovitno drevo rodovito, in to v najkrajšem času. Kako se to zgradi, bomo takoj slišali.

Da razumujemo mlada drevesa s cepljenjem, je vsakomur znano. Ni pa menda tako znano, da lahko požlahtnjemo tudi starejša drevja, na stalnem mestu, v sadovnjaku. Kakor so pokazali obširni poskusi zadnjih let, se je obneslo precepljenje vrlo dobro pri nerodovitnih in takih sadnih drevesih, ki v našem podnebnju in zemlji ne uspevajo.

Mlad sadjar pri izbiri sadnih vrst (sort) navadno ni izbirčen. Zadovoljen je, ako dobi lepa, močna in zdrava drevesa. Sele po letih, ko bil naj drevo že rodilo, spozna, kolikega pomena je pravilna izbira primernih vrst v sadjarstvu. S precepljevanju svojega drevja pa lahko doseže, da mu začne roditi redno in enakomerno že po štirih letih.

Dasi tudi lahko požlahtnjemo drevje še v visoki starosti, dosežemo vendar najlepše uspehe, ako ga precepimo med dvajsetim in tridesetim letom. Drevo se nahaja v tem času v polni moči in prenese vsled požlahtnjevanja povzročeno težko operacijo mnogo lažje, nego pozneje. Pa tudi delo samo se vrši pri mladem drevesu z manjšim trudom, nego pri visokih in obširnih kronah starejših dreves.

Za precepljevanje si moramo preskrbeti predvsem dobrih cepičev. V to svrhu narežemo meseca prosinca in svečana mladice z dobro razvitimi očesi iz starejših dreves. Jako važno je, da režemo cepiče samo iz rodovitnih in takih dreves, ki so že rodila. Z obavo cepičev iz nerodovitnih in mladih, še ne rodečih dreves si vzgajamo sistematično nerodovito drevje!

Cepiče shranjujemo v zmerno vlažnem pesku v kaki ne pregorki kleti, ali jih zakopljemo v zemljo, na kakem suhem mestu v domačem vrtu.

Najprimernejši čas za precepljevanje sta meseca marec in april, uprav, ko se je začel pretakati sok po drevesu. Neposredno pred cepljenjem moramo krono pomladiti. To se zgodi, ako odžagamo posamezne veje kolikor se da, v bližini debla. Pomladjena krona naj dobi stožčasto (piramidalo) obliko, kar se doseže s tem, da pustimo spodnje veje daljše nego višje, ki stoje že po svoji legi ugodnejše za drevesni sok.

Glavne veje, katere moramo požlahtiti, da dobimo pravilno krono, odžagamo na kakem gladkem mestu. Ker se debelejšje veje, ki imajo več kot 10 cm v premeru, težko cepijo, jih odrežemo nad kako stransko, kvisku molečo vejico, katero z lahko požlahtnimo.

Da se veje pri tem pomlajenju ne začesnejo, jih nažagamo najprej od spodnje in šele nato od gorenje strani.

Jako staro drevje je najbolje pomladiti eno ali dve leti pred požlahtnjevanjem. Med novo nastalimi vejami izberemo nato najprimernejše in jih precepimo.

Poprej so puščali nekatere veje neprikrajšane, češ, da bodo pomagale presnavljati (prebavljati) hrano. Pokazalo se je, da to ni potrebno, v gotovih slučajih naravnost škodljivo. Napačno bi pa bilo, če bi vse stranske vejice na debelejših vejah gladko porazili. Drevo bi dobilo premalo listja, ki ima nalogo uporabljati po koreninah vsrkano hrano in pripravljati nove gradivo.

S precepljevanjem začnemo spomladi pri koščicastem sadnem plemenu (češnje, češplje, slive, breskve in marelice), nato cepimo hruške in nazadnje jablance.

2. Način precepljevanja.

Glavni načinov, po katerih lahko drevje precepimo, bodi omenjeno, da se je obneslo cepljenje v žleb, za kožo in v razkol od strani. (Na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrše vsako pomlad sadjarski tečaj, kjer se vežbajo udeleženci tudi praktično v precepljenju dreves. Tozadevna pojasnila se objavijo vsako leto v časnikih.) V žleb požlahtnjemo s posebnim uspehom debelejšje veje, ker povzročimo majhno rano, ki hitro zaceli. Tudi cepljenje v razkol od strani, kjer ne razklamo veje v dva dela, temveč samo od ene strani toliko, da lahko vložimo cepič, se je dobro obneslo, zlasti pre češnjah. Najpreprostejši in tudi jako dober način je cepljenje za kožo. Ako hočemo cepiti za kožo, pa mora biti podlaga v mezzu, da se koža lahko odluči.

Na tankih vejah vložimo po enega, na debelejših vejah po dva ali tri cepiče, katere prirežemo na dve očesi. Posebno moramo paziti, da bodo obrnjeni cepiči na kvisku, ne pa vodoravno ali celo navzdol, ker bi se nastale žlahtne mladice, v taki za rast neugodni legi slabo razvijale. Ko so cepiči vloženi, se povežejo z rafijo trdno, rane pa zamažejo s cepilnim voskom, da ne more do spojišča vlaga in zrak. Neposredno pod cepilnim mestom se priporoča napraviti po veji navzdol z nožem dve ali tri za peden dolge zareze v kožo. Prerežati se sme samo koža, les mora ostati nepoškodovan! Za cepljenje teh zares boče porabilo drevo dosti gradiva in se ni bati, da bi se zadušili cepiči v lastnem soku.

Zlahtne mladice se v prvem letu kaj rada odlomijo, bodisi vsled vetra, ali če sedijo nanje težke ptice itd. To preprečimo z leskovimi ali vrbovimi palicami ali lonci, ki jih pritrdimo ob vejah in privezujemo na nje mladice v teku poletja.

Cez kakih šest do osem tednov po cepljenju moramo zrahljati povezo na cepilnem mestu, da ne začne zajedati.

Druzega dela v tem letu nimamo in pustimo neovirano rasti vse žlahtne mladice, kakor tudi poganjke od stare vrste. Cim več listja razvije drevo, tem lažje bode preneslo cepljenje, tem prej si bode zopet opomoglo!

3. Vzgoja drevesne krone.

V spomladni družega leta začnemo vzgajati krono. V dosego tega cilja izberemo na vsaki veji najlepšo žlahtno mladico in vzgajamo iz nje novo vejo. Te mladice ni treba obrezovati; mi jo skrajšamo nekoliko samo, če so jo napadle lani listne ušice ali je po zimi v vršičkih ozebla. Vse druge mladice, ki so nastale iz ostalih cepičev, obrežemo kratko na tri do štiri očesa. One pomagajo celiti rano in jih odrežemo gladko šele potem, ko je rana na spojišču že zaceljena.

Kakor že zgoraj omenjeno, smo pustili pri pomlajenju krone stranske vejice na glavnih vejah neprikrajšane. Te vejice, ki so od prejšnje nerodovite vrste, moramo odstraniti. To se pa ne sme zgoditi naenkrat, kajti v tem slučaju bi se nakupilo v drevesu preveč soka vsled delovanja korenin, drevo bi trpelo škodo, če nebi celo usahnilo. Da se nam to ne

pripeti, odstranimo lete same ene tretjine stranskih vejic, druge tretjine odrežemo prihodnjo pomlad in o stasek šele čez dve ali tri leta. Na ta način napravimo prehod od stare vrste k novi polagoma, ne da bi imelo to za drevo kake posledice. Drevo bode začelo v najkrajšem času zopet roditi.

4. Malo — a dobre vrste v sadovnjaku!

Nekateri imajo navado, da vložijo na enem drevesu cepiče od raznih vrst. To pa nikakor ni priporočljivo, kajti veje od nekaterih sadnih vrst rastejo bujnejše in zadušijo one, ki so bolj slabe rasti.

V obče bomo dosegli najlepše uspehe, ako imamo v sadovnjaku le malo sadnih vrst (sort), toda te plemenite in prikladne našemu podnebnju in zemlji. Spravljanje in predaja sadja se vrši lažje in enostavnejše. Mi izkupimo za večje množine lepega sadja od ene sorte več, nego za ravno iste količine od različnih vrst.

5. Sadjarji na delo!

Iz povedanega posnamemo, da je precepljevanje starejših dreves ne samo jako preprosto in enostavno opravilo, ampak tudi edino sredstvo za obnovo naših zapuščenih in neracionalno zasajenih sadunosnikov.

Sedaj pa na delo sadjarji, ne trpimo v naših sadovnjakih dreves, ki malo ali ničesar ne rode, ali pa so sicer rodovitna, toda prinašajo le slabo, krmeljavno in za predajo nesposobno sadje. Precepimo take drevje s primernimi žlahtnimi in gospodarskimi vrstami, ki bodo poplačale v obilni meri naš trud in do našale dohodke še našim potomcem!

Politični ogled.

Jugoslavija.

Ententa je doživela s svojimi zloglasnim ultimatom pravzaprav veliko blamažo. Naša vlada je zahteve odklonila odločno in uljudno, toda tudi z ostro zafrakcijo. Amerika je odločno izjavila, da stoji z nami in ne odneha od one točke, katero je postavila. Francija in Anglija sta sedaj v nadragi, kajti proti svojim zaveznikom Ameriki in Srbiji ne moreta nastopiti. Pravita, naj se vrše pogajanja čim prej, uspehov od novih pogajanj seveda zopet ni pričakovati, vendar so Italijani doživeli veliko razočaranje in ministrski predsednik Nitti je govoril že nekoliko bolj spravljivo. Za Italijo je to neskončno zavlačevanje miru z našo državo silno drago, kajti vzdrževati mora neprestano veliko armado, kar povzroča silne stroške, doma pa narašča draginja in splošna nezadovoljnost.

V Beogradu so se neopnehomoma vršila pogajanja za sestavo koalicijskega ministrstva, t. j. takega ministrstva, kjer bi bile zastopane vse stranke. Vmes je posegel sam prime regent, toda po najnovejših poročilih so se pogajanja razbila. Stranke, ki se zdaj na krmilu, zahtevajo, da bi se državni zbor pečel same z zunanjepolitičnim vprašanjem in z volitve postavlo, pustil pa pri miru vse, kar je med tem brez državnega zbora ukrenila vlada, kakor: ureditve valute, ustanovitve državne banke itd. Stranke, ki pa v nasprotju, pa hočejo govoriti tudi o drugih zadevah. Nasprotje je tudi radi osebnosti. Gre za vprašanja, kdo bo ministrski predsednik, kdo minister za notranje zadeve in kdo minister za poljske posane. To so važna mesta, dosedanja vlada jih ne mara dati iz rok, opozicijske stranke pa tudi ne marajo vstopiti v vlado, ne da bi jim bil zagotovljen zadostni vpliv.

Finančni minister je odredil, da se bo izmenjava kron za nove kronske-dinarske bankovce začela dne 15. t. m. po celi Jugoslaviji.

Italija.

V zbornici je prišlo do večkanških izgrediv. Nitti je hotel ubrati nekoliko milejšje strane in govoril je tudi o sporu z našo državo nekoliko bolj pomirljivo. Napadli so ga nacionalistični hujšaki, zlasti razupiti žid pisatelj Sem Benelli, ki se je postavil za šefa generalnega štaba v Reki, in voditelj nacionalistov Federzoni. Potem je govoril zastopnik katoličanov in napadli so ga ljuto socialisti. Zastopnik socialistov se je na podlagi samoodločbe narodov potegoval za samostojnost Crnogorcev! Ni pa omenil Trsta in Gorice. Slednjič so se med sabo stekli vsevpred. Zadovoljili se niso s psovskami, puščali so si tudi nekoliko krvi. Hoteli so tako pokazati svoje junastvo, s katerim so niso mogli hvaliti med vojsko.

Nemčija.

Ententa je poslala Nemčiji zahtevo, da ji mora na podlagi mirovne pogodbe izročiti može, ki so obdolženi, da so zakrivilo posebno težke zločine zoper mednarodno pravo. Lista obsega okrog 860 oseb, med njimi cesarja in njegove tri sime, nekaj najslavnejših generalov, kakor Hindenburg, Ludendorff, Linsingen, Mackensen, Kluck; predstavitelje nemških vladarskih rodbin: bavarske, vrttembergške in drugih. Na Nemškem je radi tega strašno razburjenje. Pravijo, da te sramote ne morejo narediti, da bi sami z lastnimi orožniki polovili svoje najslavnejše može ter jih kot zločince izročili sovražniku. A kaj storiti. Strdi so popolnoma. Francozi lahko vsak trenutek zasedejo njihova premoženja, pa so zlomljeni. Torej se bodo morali udati tudi v to sramoto.

Poljska.

Iz sira hu pred napadom ruskih bolševikov so Poljaki proglasili mobilizacijo do 42. leta. A kljub temu je veliko vprašanje, če se bodo mogli ustavljati. V Sleziji se mora vršiti ljudsko glasovanje, če ima ta dežela pripasti Nemčiji ali Poljski. Glasovanje bi se moralo vršiti pod francosko zasedbo. Sedaj so prišli francoski vojaki v Slezijo, Poljaki so jih sprejeli z